

Joc de Dames

Santi Baró

Edicions del Bullent

PRIMER

 n eixir del cinema plovia moltíssim. Tenia pressa i recorde que demaní l'hora perquè intuïa que se m'havia fet tard. La resposta em va impacientar més del que ja ho estava. M'esperí durant uns deu minuts contemplant, prudent però neguitosa, un ruixat que m'impedia veure el que tenia a dos pams del nas; si seguia així, temia que no arribaria a temps. De sobte em vaig fer la valenta i afrontí la situació com si fos un joc. Vaig obrir els braços com les ales d'un aeroplà i em vaig posar a córrer, cara avall, amb els braços ben oberts, fent ziga-zaga, deixant-me arrossegar pel vent de la tronada que, com si d'una maledicció celestial es tractés, deixava caure sobre meu tota la seua ira. Més que indignada havia d'haver deixat la senyora de la tempesta perquè, lluny d'esperuguir-me, com més impenetrable era la massa d'aigua que travessava, més, i de debò, xalava... Heu provat mai això de posar-vos a córrer sota la pluja? És fenomenal... Esplèndid, tu! Què voleu que us diga? Genial! Clar que heu de saber triar bé i no córrer mai sota un xim-xim, perquè només aconseguiríeu d'empastifar-vos tots. Ho heu de fer sota una bona cortina d'ai-

gua, d'aquelles que no et deixen veure-hi gota. Si esteu de sort i el vent també us acompanya, no us ho penseu i comenceu a córrer cara avall, amb els braços ben oberts, i ja m'explicareu. A mi, aquella primera vegada em van forçar les circumstàncies, però us assegure que, després, m'he alegrat sempre de la coincidència del final de la pel·lícula amb l'inici del xàfec i, és clar, de la pressa per arribar a ma casa.

Era el dia del meu aniversari, feia catorze anys. Els avis i l'oncle Daniel venien a sopar com feien cada any. Res de l'altre món, pa amb tomaca i embotits. La seua companyia, i per què negar-ho si ho duia escrit a la mirada, el deler per desembolicar els regals m'havien empès a cometre la ximpleria de fugir de l'aixopluc que tenia a l'entradeta del cinema i experimentar per primera vegada el que, per a mi, és ja pràctica habitual..., el *footing in the rain*. Vaig arribar a casa, com podeu suposar, xopa de cap a peus, regalimant aigua i rient com una boja.

—On vas així? —digué la mare en veure'm.

La intenció de passar d'incògnit la meua amerada presència havia fracassat. Em vaig arronsar d'espatlles, i mig somrient li vaig contestar:

—Plou, mare, ja era hora. Els llauradors n'estaran contents.

Es va alçar de la cadira des d'on repassava els treballs dels seus alumnes —era professora d'anglès per a adults— i va venir cap a mi repetint el meu nom sense parar. Ara no sabia dir-vos si, pel seu accent, volia manifestar sorpresa, enuig, indignació... Tot, menys admiració; tan contenta com estava jo de la meua heroïcitat!

—Gemma, Gemma, Gemma...!

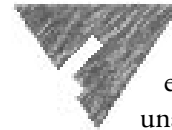

–Queeeè...? –vaig dir amb mal geni–. Sols és aigua!
Ara m'eixugue, em canvie i ja està.

I vaig córrer pel passadís fins a la meua habitació, que és al fons, a mà esquerra. M'afanyí a eixugar-me i a canviar-me de roba. Després de deixar la roba banyada a la rentadora, me'n vaig tornar a la meua habitació per pujar des d'allí fins a les golfes, el meu racó privat, on estudie, dibuixe, pinte i m'aïlle del món.

SEGON

l'avi Miquel, l'àvia Teresa i l'oncle Daniel venien poc per casa. Només en ocasions especials podíem estar tots junts. Quan això es produïa, jo notava una magnífica i estranya sensació de benestar. Sentia que érem, ni més ni menys, una família. Aleshores tots els que ens reuníem al voltant de la taula ens conxorxàvem expressament per ser-ho, precisament perquè el nom d'allò que s'anomena família clàssica, normal o, fins i tot, de bé, en el nostre cas quedava en entredit. És per això que aquesta conxorxa es feia palpable en l'ambient per l'esforç, sobretot el dels avis, per admetre d'alguna manera allò que de portes enfora provocava encara rebuig: la mare i la Roser formaven una parella.

En aquelles ocasions, l'àvia xarrava pels descosits mentre l'avi menjava i menjava. De tant en tant, ella li feia un colpet amb el colze per exigir-li moderació i ell, que ja estava acostumat a aquell gest, ho entenia a la perfecció. Formaven una estranya parella. Ella, grosseta, amb els cabells tenyits ben negres, recollits en un monyo al clatell, i les galtes tan molsudes i inflades que li ballaven quan enraonava. L'avi, en canvi, era escanyolit; tant

que semblava que un fort corrent d'aire podria emportar-se'l. De fet –i us ho dic de veritat–, fins no fa tant encara em creia el que la iaia m'explicava quan, de menuda, jo li preguntava com s'havien conegut:

–Me'l portà una ventada d'aire.

I jo, com se'l veu tan poqueta cosa, m'ho creia com una ximpleta. Tan prim és que no es feia tan difícil de creure que la força del vent pogués enlairar-lo. I així me l'imaginava, tan escarransit ell, amb els braços oberts i el poblat cabell grisós remenat per la ventada; amb la camisa plena de bosses d'aire, com bombolles, estampint la tela quan volava a major velocitat. I me l'imaginava observant les coses des de ben amunt, amb ulls d'àguila, xuclat de galtes i amb aquells ullets enfonsats sota unes celles d'expressió insegura... Sempre m'ha semblat que l'avi tenia por, però no us sabia dir de què. De volar, potser?

Recorde que, de menuda, quan la tramuntana envaïa la ciutat, m'abocava a la finestra clavant el front sobre el vidre amb l'esperança de veure'l passar volant. De fet, sempre he desitjat que ho pogués fer; he mantingut aquesta il·lusió per pur egoisme, perquè jo també desitjava poder volar per si algun dia s'afonava el món als meus peus i no sabia què fer. Potser aleshores esperaria el primer vent de tramuntana i obriria els braços per anar-me'n volant.

L'actitud més normal del grup familiar, la manifestava l'oncle Daniel, el germà menut de la mare, vuit anys menor que ella. Quan jo vaig complir els catorze, ell en devia tenir trenta-dos. L'oncle era un home interessant, templat, alt, fort, s'arreglava molt bé i tenia bona pre-

sència. Hi va haver un temps que em tenia enamorada. Vivia sol com a conseqüència d'una desagradable experiència amorosa: es va amigar amb una jove que acabava de conèixer, es deia Marga. Ens la va presentar al mateix temps que ens feia saber que se n'anaven a viure junts; jo devia tenir uns deu anys, aleshores. Amb la mateixa celeritat que havien construït la seua relació, se'n va anar en orris al cap d'una setmana. La Marga havia fugit de casa, deixant una filla i un marit. Dani no sabé res d'ella fins que li ho va dir per comunicar-li que desitjava tornar amb ells. L'oncle es va ensorrar com mai. Els dies que va passar a casa, amb nosaltres, van ser tan durs per a ell com per a mi. Ell era el meu ídol, el meu heroi, el meu Harrison Ford particular, i veure'l i sentir-lo sanglotar a tota hora em va fer esborronar. La mare i la Roser s'enderiaven a mantenir-me'n al marge i em tractaven com una criatura, però jo me les vaig apanyar, tota soleta, per esbrinar què passava.

En aquell sopar d'aniversari em vaig alegrar que tornés a ser el mateix d'abans: tornava a ser el centre d'atenció, tot un personatge simpàtic, obert i divertit, sempre amb la paraula a punt per fer-te riure. Quin contrast, recordar una persona com ell amb el cap enclotat entre genolls incapaç d'insonoritzar el sanglot.

Roser, en aquelles reunions familiars, sempre es mantenia allunyada de l'àvia Teresa tant com podia. Quan la tenia a la vora, participava poc de la conversa; només si era al·ludida i, per tant, havia de donar-hi la rèplica. Quan me n'adonava, procurava animar-la perquè hi prengués part i per afegir-la a la pinya; ella tenia dret i jo volia que en fes ús.

Però aquelles celebracions no sempre acabaven bé; tard o d'hora, la iaia eixia amb la dèria que hauria de venir a viure amb ells una temporada. Allò molestava molt la mare, i incomodava més la Roser. No entenia per què l'àvia Teresa havia d'entestar-s'hi tant, i més quan sabia per costum que allò provocaria mala sang. D'altra banda, tampoc no entenia per què la mare s'oposava tan aferrissadament que hi anés. Devia ser que realment l'avi era capaç de volar...?

Passades les postres, consumides un parell d'ampolles de cava i havent engolit l'avi l'últim xarrup de *Granpecher*, l'àvia ho va fer, amb raboseria, dirigint-se a mi:

–T'agradaria venir uns dies a casa dels avis?

Jo sabia que allò m'estava prohibit, encara que no comprenia per què; però com que tant la mare com la Roser no ho volien, i a elles, i solament a elles, havia de fer-los cas, vaig dir que no, encara que, només per la novetat, desitjava canviar per uns dies de casa. L'àvia es va sobtar, acusant la mare d'inflar-me el cap, i de passada la Roser. Allò va provocar un enfrontament que no va anar més enllà gràcies a l'actuació de l'oncle Dani, que s'ho va fer per capgirar la conversa. Ai, que pagada n'estava, d'ell!

Però la iaia encara va poder exclamar:

–No sou gent normal!

Allò em va fer rumiar sobre el significat de l'adjectiu normal: Què és el que és normal? Encara més, quines directius cal seguir per decidir què és normal i què no ho és? Que potser hi ha algú brandant una mena de vareta que va senyalant situacions, objectes, persones, i en deci-

deix, sobre la marxa, la normalitat?

Quan marxaren els avis, vam seure tots quatre al sofa; feien un film per TV3 molt interessant. Jo ja l'havia vist al cinema, i n'havia, fins i tot, dibuixat la cartellera. *L'illa dels mosquits* amb Harrison Ford... Vaig pujar a les golfes, vaig obrir l'armariet on deixo els quaderns i el vaig obrir per buscar la lletra I, d'illa, en l'arxiu on mitjançant targetetes tinc anotades unes consignes per trobar immediatament el dibuix que busque: quadern 3, full 17, dissabte 3 de maig, sessió de vesprada. El vaig agafar i vaig baixar contenta cap al menjador per mostrar el retrat a l'oncle. En primer terme, un personatge amb barret d'explorador, amb ulleres de daurada muntura i amb expressió de repte; en un segon pla, una dona amb un vestit llarg agombolant la canalla, com protegint-los, amb semblant esfereït; i, al fons, una gran fumarada. Per cert, el rostre de Harrison Ford era impecable i, per tant, la identificació que en feu l'oncle, instantània.

–Demà també aniràs amb les amigues al cinema? –va preguntar la Roser.

Jo vaig respondre afirmativament utilitzant el recurs de l'onomatopeia per eludir la conversa.

Com que em va semblar que la meua presència impedia la xarrada, diguem-ne d'adults, i estant ben segura que ansiejaven blasmar per uns moments l'àvia Teresa, vaig pujar a les golfes fingint estar cansada.

Em vaig posar a treballar fent un esbós de *Truhanes*, el film que havia consumit segons abans de la tempesta. Fantasiosa com sóc, unes vegades m'imaginava que les cases productores m'encarregaven les cartelleres de les seues pel·lícules; d'altres, fins i tot, que les sessions que anava a

veure eren fetes expressament per a mi perquè prenguéssu apunts mentals per enllestir el projecte i que, aleshores, l'estrena del film no es podia fer fins que jo no entregava el dibuix que la casa productora m'havia encomanat. Vaig emmarcar una habitació perquè, sense necessitat dels barrots, s'entengués que es tractava d'una cel·la de presó: dos personatges centraven l'atenció, un amb aspecte elegant, l'altre ben brut... Vaig sentir la porta d'eixida. L'oncle havia marxat. A continuació el bany, passes pel passadís, xiuxiueig, i el pany de l'habitació d'elles... Amb l'esbós enllestit i la idea clara de cap a on enfocar el dibuix, vaig lliscar pels esglaons metàl·lics que com enormes grapes s'incrustaven a la paret sobre l'angle esquerre de la meua habitació. Em vaig despullar i em vaig posar el pijama. Vaig pensar en la iaia Teresa, en la dèria que anés a viure amb ells i en la ràbia que la seua proposta causava sempre a la mare. No sou gent normal, va dir, i hi vaig pensar. Aquella nit, quan vaig eixir de la meua habitació per buscar un got de llet, per primera vegada, en palplantar-me davant la porta de l'habitació d'elles, vaig sentir curiositat i pensí que potser..., que potser la iaia tenia raó, i que no érem gent normal. Vaig témer que advertissen la meua presència darrere del full de fusta i vaig marxar amb el got de llet a la mà cap a la meua habitació. Aquella nit, recorde, em vaig adonar que certament, tal com ho creia, estimava el Dani com al pare que mai no havia tingut. Tanmateix, aquell dilema que sempre m'havia turmentat, el desig d'enorgullir la mare i la Roser per sobre de tot, m'impacientava aquella nit amb més força que mai. Els meus sentiments més íntims volien alliberar-se, però em feia por, por de no

ser ben compresa... Què és normal, no trobar a faltar la presència d'un pare, o trobar-la a faltar? Què és normal, estimar un home o una dona? Per què mai no han gosat preguntar-m'ho? Per què mai no s'han atrevit a posar-me entre l'espasa i la paret?... La por, la temença que no fos com elles, que no fos normal...

Aquella nit vaig donar voltes i més voltes recargolant els llençols, martellejant-me el cap amb la mateixa pregunta... Per què no han volgut esbrinar mai si m'atrauen els xics o les xiques?